

KŪRYBIŠKUMAS. KŪRYBIŠKUMO UGDYMAS

Vaiko asmenybės vystymasis ir gebėjimas kurti – tai tampriai tarp savęs susiję dalykai. Vaiko asmenybės tapšmas, asmenybės gimimas itin priklauso nuo to, ar asmuo sugeba kūrybiškai spręsti prieš jį iškylančius uždavinius, ar sugeba naujai pažvelgti į susiklosčiusią situaciją, ar išdrįsta pasiremti savo asmeniniu kūrybiškumu nenumatytoms kliūtims įveikti.

Asmenybės kūrybiškumas – tai esminė prielaida asmenybei tobulėti, augti.

Kūrybiškas žmogus leidžia sau keistis, drįsta elgtis savitai, priimdamas ir save patį, kaip individą, ir pripažindamas aplink jį esančių žmonių savitumą, individualumą.

Labai svarbią reikšmę ir įtaką vaiko kūrybiškumo palaikymui, vystymui turi greta jo esantys suaugusieji – tėvai, seneliai, kiti artimi žmonės, vyresnieji broliai ir seserys. Be abejo, auklėtojai ir mokytojai.

Tačiau -

SVARBU ATSIŽVELGTI IR KREIPTI DĖMESĮ Į VIENĄ VAIKO PSICHIKOS YPATYBĘ - kaip - VIDINIS VAIKO ŽINOJIMAS.

*Iš tikrųjų, bendraudami su vaiku, pastebime šį jo bruožą. Vaikas stebi, ieško, tiria ir kuria **pats**, ir dažniausiai, siekdamas savarankiškumo, noro pajauti, kad jis **sugeba, gali, moka**.*

Suaugusiojo pagalba, rūpestis, dėmesys, itin reikalingi. Tačiau tai neturi trukdyti vaiko fantazijai, ieškojimams, tam, kuomet atsiranda netikėti, o kartais, suaugusiojo požiūriu, keisti, netinkami atradimai, sprendimai, rezultatai.

Svarbu, padėti ir užtikrinti, kad vaiko veikla būtų pakankamai saugi ir tuo pačiu, mokyti mažą vaiką vystyti savo įgūdžius, gebėjimus operuoti, elgtis su daiktais, įvairiais kūrybos ir meistravimo įrankiais, priemonėmis.

Kai vaikas veikia, kuria aplinkoje, kuri yra jam saugi, kurioje skatinamas jo pasitikėjimas, savarankiškumas, jis geriau įsisavina tam tikrus įgūdžius, lengviau mokosi, ir kas svarbu, neslopinamas, neužgniaujamas vaiko kūrybiškumas.

*Geras auklėtojas žino ir supranta, kad vienas iš svarbiausių dalykų – **išmokyti vaiką pasiremti savo vidinėmis galiomis, išugdyti jo įvairiapusių gebėjimus, išmokyti bendrauti, veikti kartu su kitais, ir taip pat, įsisavinti pagrindinius individo ir aplinkos visuomenės kokybiško, efektyvaus tarpusavio bendro buvimo dėsnius ir taisykles.***

AUKLĖJIMAS, UGDYMAS – tai “SĖJIMAS GRŪDO Į DIRVĄ “. Dažnai mes – suaugusieji laukiame labai greito rezultato.

REIKALAUJAME SUAUGUSIO VAIKE: suaugusio žmogaus elgesio, mąstymo, suvokimo iš vaiko. Tartum neleidžiame vaikui išmokti, būti mažu, klysti, ieškoti pačiam ir degti troškimu mokytis, sužinoti ir atrasti. (Vidinis vaiko žinojimas).

Be abejo, mūsų kūrybiškumas ir vaizduotė siejasi su mūsų gabumais, mokėjimu spręsti sudėtingus gyvenimo uždavinius, mūsų intelektualiais gebėjimais.

Ką laikome protingu žmogumi? Ne tik tą, kuris turi daug žinių, bet ypač žmogų, kuris yra lankstus, kūrybiškas, sugeba prisitaikyti įvairiomis aplinkybėmis, rasti geriausius sprendimus, iškilus sunkumams ir problemoms; kuris sugeba pritaikyti įgytas žinias, būti naudingas kitiems.

PROTO IR JAUSMŲ RYŠYS. KŪRYBOS – DVASINGUMO IR PROTO – INTELEKTO VIENYBĖ.

Kūrybiškumo ir intelektualumo ryšys.

Ką mes vadiname aukšto, išvystyto intelekto žmogumi?

Tai žmogus, kuriame lygiaverčiai, vieningai dalyvauja ir veikia tiek protas, mąstymas, tiek emocijos, jausmai, taip pat tokios psichologinės savybės kaip intucija ir suvokimas, pojūčiai. Taigi žmogui, jo asmenybės raidai, ypač svarbus yra intelekto-PROTO ir jausmų-emocijų ryšys. Turime galvoje dvasingumą ir protingumą – žinias. Intelektualumas vienija šias abi žmogaus psichikos sritis.

Kūrybinės veiklos dėka padedame vaikui atrasti savo individualumą, vystyti savo asmenybę, augti, bręsti ir tobulėti.

Kurdamas, konstruodamas, pasakodamas, fantazuodamas, per kūrybinius vaizdinius vaikas atpažįsta savo jausmus, troškimus ir, tokiu būdu, tampa labiau *visybiška, visumine asmenybe*; vysto savo mąstymo ir atminties gebėjimus, lavina savo dėmesį, susisieja su savo jausmais, kūno poreikiais, savo *trapiu “vidiniu vaiku”, savo “aš” (Ego)*.

Svarbu prisiminti, kad vaiko asmenybė dar tik formuojasi, jo “aš” yra kuriamas. Vaiko ”aš” bręsta, stiprėja, auga, todėl ypač svarbu jį puoselėti, stiprinti.

Kūrybinė veikla, pasakų skaitymas – tai galimybė ne vien žodžiais išsakyti tai, kas gal būt ir pačiam vaikui nežinoma ir nesuvokta iki šiol: tai nepažinti, neįvardinti, neišsakyti jausmai, emocijos, poreikiai, tai užslėptas pyktis, gėda, baimės, nerimas.

Piešdamas, lipdydamas, pasakodamas, vaidindamas, konstruodamas, per spalvą, formą, muziką, vaizduotę paliečiama, pasiekiamą tai, kas vaikui labiausiai reikalinga, kas svarbu jam, kaip augančiam besivystančiam individui.

Būdamas su savimi, su popieriaus lapu, teptuku ir dažais, ar kurdamas konstruktorių modelius, vaidindamas, vaikas pasakoja apie tai, kas jį džiugina, kaip jis mato jį supantį pasaulį, atranda, ko jam labiausiai trūksta, ko jis ilgisi, dėl ko jis pyksta. Tai padeda vaikui geriau pažinti aplinkinį pasaulį, jo dėsnius, modeliuoti aplinką, jos santykius ir ryšius, atrasti savo vietą tame pasaulyje.

Tai padeda vaikui atpažinti savo emocijas ir būsenas, o greta esančiajam suaugusiajam taip pat geriau suprasti vaiką.

Bet kuri mėgstama kūrybinė veikla, padeda stiprinti geruosius vaiko bruožus, ir, be abejo, skatina rasti naujiems vaiko bruožams.

Kūrybos priemonėmis mes galime kurti neįmanoma, galime įgyvendinti slapčiausią savo svajonę, išreikšti savo troškimus, netikėčiausiu būdu rasti išeitį iš sudėtingos situacijos, ir, kas svarbu, tai padeda išsakyti emocijas ir jausmus, kurių įvardinti žodžiais mažas vaikas ne visada yra pajėgus.

Kūrybos proceso metu atsiranda vieta tai tikrovės pusei, kuri yra kitokia, nei mums matomi įprasti daiktai, aplinka, žmonės. Čia vaiko jausmai, mintys, fantazijos - paslaptis ir kitokia realybė. Svarbu leisti, suteikti galimybę, duoti erdvę, laiką ir aplinką vaikui atrasti ryšį su tuo, kas skleidžiasi, gimsta jo mintyse, kas, gal būt, paslėpta jo vaizduotėje. Per vaiko kūrybiškumo paskatinimą, suteikimą erdvės vaiko vaizduotei, mes padėsime vaiko asmenybei stiprėti, skleistis, bręsti.

Kurdamas, vaikas, išreiškia ir savo fantazijas, ir savo emocijas, atranda ryšį su jomis, bei išsako tai, kas yra atmintyje.

Kurdamas, užsiimdamas įvairia mėgstama kūrybine veikla, vaikas gali geriau susitvarkyti su savo pergyvenimais, su emocijomis ir jausmais, su jam ne visada suprantamais patyrimais. Jis nežodiniu būdu gali papasakoti, kodėl jis kažko nedrįsta ar bijo, kodėl jis džiaugiasi ar pyksta, ką jis labai mėgsta, o kokie dalykai jam kelia įtampą ar nerimą.

Dėl šios priežasties tiek ankstyvoje vaikystėje, tiek vėliau - ikimokyklinio ir mokyklinio amžiaus vaikui – kūryba, įvairūs žaidimai, meninė veikla tokie esminiai ir svarbūs jo asmenybės vystymuisi.

Geriau suprasdamas ir pažindamas patį save, realiau vertindamas aplinką ir jį supančius draugus, labiau atsižvelgdamas į savo kūną, vaikas atsakingiau elgiasi santykiuose su kitais ir su savo paties kasdieniniais uždaviniais.

Tai sąlyga vaikui tapti sąmoningu, atsakingu, mylinčiu, kuriančiu ir duodančiu.

Žymus pedagogas, gydytojas, rašytojas Janušas Korčakas yra pasakęs - „**Suteikite vaikui pasirinkimo laisvę, visada, kai tai įmanoma** – renkantis maistą, rūbus, žaislus, keliones. Taip jis supras, kas yra **asmeninė nuomonė ir pagarba.**“

Linkiu geriausios sėkmės, bendraujant su vaikais, kartu ieškoti naujų kūrybos spalvų ir skatinti bei atrasti, naujus nepažintus vieni kitų asmenybės bruožus.

Pagarbiai,
Psichologė Gražvilė Judelevičienė